

Patrimonio Histórico

Su Gastronomía

- Bar-Restaurante Frontón: Tapas variadas y sabrosa comida casera.
- Pan de leña y pastas variadas propias en las dos panaderías locales.
- Aceite, vino y aceitunas en Luis Freixa y en la Cooperativa San Miguel.
- Carnes de crianza propia en las tres carnicerías y pescado fresco del día en Pescadería Catalán y Rosa Mari.

Su Deporte

Nonaspe dispone de un complejo deportivo envidiable: Pabellón Municipal (pista polideportiva, gimnasio, etc ...) piscina, pista de tenis, frontón, campo de fútbol y campo de petanca. Situado todo ello dentro de un mismo recinto.

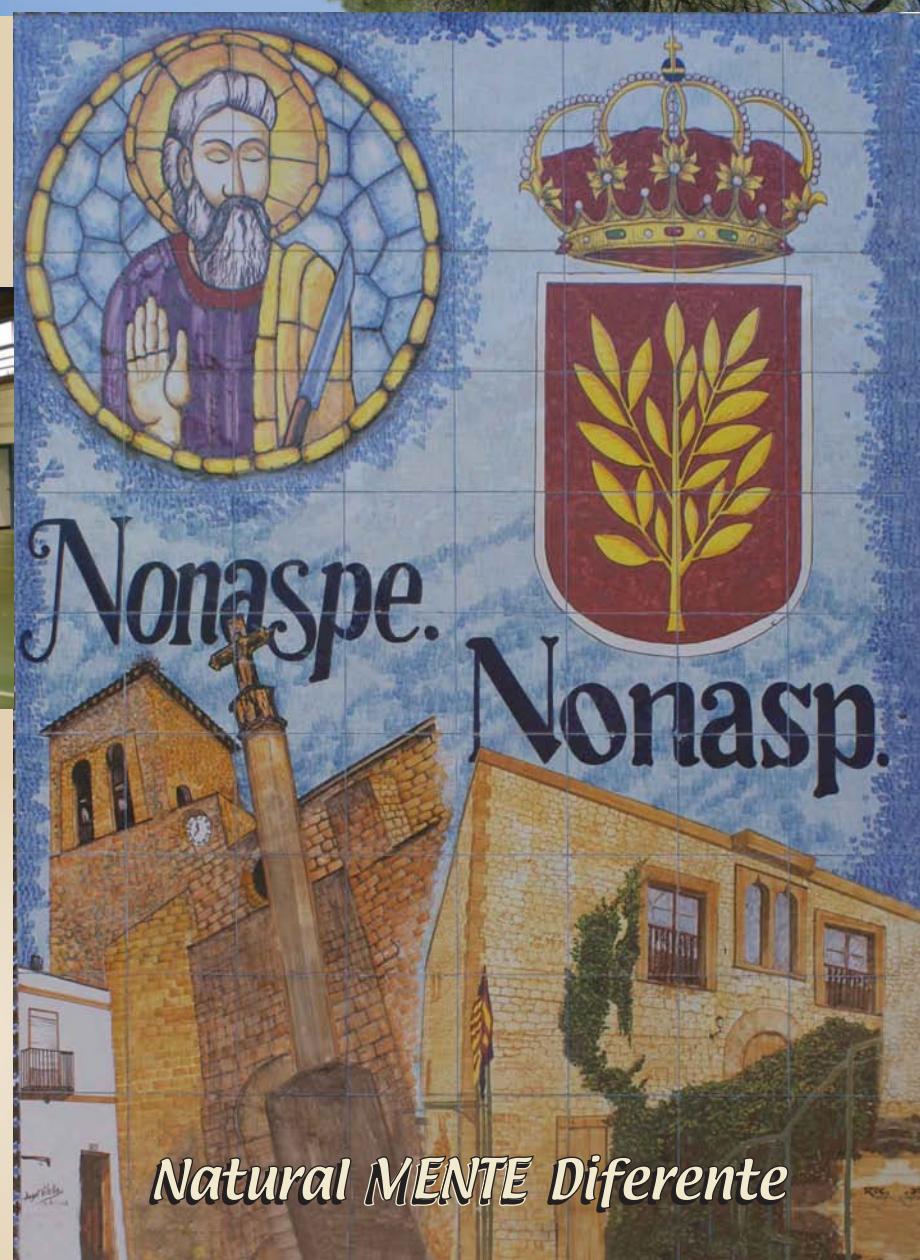
También, y dadas unas condiciones geográficas especiales en su término, se puede realizar actividades deportivas para disfrutar de la naturaleza: caza, pesca, senderismo, rutas mountain-bike...

Su situación

Imprenta Joscà S.L. - 976 63 90 16 • Caspe

Su Historia

No existen documentos hasta 1133. Anteriormente se supone que hubo pequeños asentamientos, pues hay restos de ellos en las cercanías del pueblo. Su historia gira en torno a su castillo. En 1133, Alfonso I "El Batallador", conquista Mequinenza y con ella la zona en que está Nonaspe. Perdido tras la derrota del Batallador en Fraga, Alfonso II volvió a conquistar Nonaspe entre 1167-68, y lo cedió (junto con su castillo) a su adalid Jimeno de Artusella. Donado a la Orden del Temple,

pasó a depender del Castillo de Miravet desde 1248. Tras la disolución de la Orden del Temple sobre 1308, la villa pasó a manos hospitalarias. Y de ellos dependió hasta la desamortización de Madoz del siglo XIX. En 1648 las tropas francesas toman Nonaspe y queman los documentos. En 1681 sufre el incendio de la villa de nuevo por los franceses. En el siglo XIX padece las guerras carlistas. De esta época existe una torre fortín, de señales ópticas, conocido como el "Castellet de Faio".

Su Naturaleza

Nonaspe goza de un acogedor paisaje. Los ríos transcurren limpios y claros, conservando así la gran riqueza faunística (tortugas, cangrejos, carpas, lucios ...). También aves migratorias (cigüeñas, abejarrucos, petirrojos ...), junto a las autóctonas (buitres, águilas, ánades ...).

- Rutas senderistas:

1. "Matarraña".

Desde Nonaspe hasta la desembocadura en el Ebro. Camino rural que une las localidades de Nonaspe y Fayón, siguiendo el cauce del río Matarraña. Distancia 15 Km. Dificultad baja. Señalizada

2. "Algás":

De Nonaspe a Pinyeres. El recorrido transcurre paralelo al río Algás, tan importante por su flora y fauna como por su conservación, que ha merecido, junto al Matarraña, ser considerado LIC. Distancia 16 km. Dificultad baja. Señalizada

Colonias de buitres: En el curso del río Matarraña y en sus revueltas escarpadas, hay dos buitreras. Una en la partida denominada "Ribers", la otra en la partida "Llentic".

Su Patrimonio

Castillo/Casa Consistorial

Aparece documentado por primera vez en 1133, en la conquista cristiana. Fue reconstruido alrededor de 1409. Rehabilitado en 1988 se usa como casa Consistorial.

Iglesia de San Bartolomé

Iglesia parroquial cuya construcción se remonta al año 1300. De estilo gótico. Es considerada de las más antiguas de la comarca y conserva la fachada románica.

Ermita de la Virgen de Dos Aguas

Templo de una sola nave, con bóvedas de medio cañón y yeserías barrocas. Data de principios del siglo XVII. En 1859 se construyeron las dependencias adosadas y, en 1985, una amplia galería de arcos, a modo de porche. Desde el 2008 luce en su altar un maravilloso retablo.

Museo etnológico

Creado por la asociación "Amics de Nonasp", que se ha dedicado a recuperar y restaurar parte del legado común compuesto por las costumbres y modos de vida de nuestros antepasados.

Casco antiguo.

Situado alrededor de la Iglesia y del Castillo, encontramos una serie de calles estrechas, con casas hechas con piedra de sillería y portales realmente atractivos.

Castellet de Faio

Torre óptica de finales del siglo XIX, construida durante el desarrollo de la tercera guerra carlista. Semiderruida está en proyecto de restauración.

Su Calendario Festivo

Nonaspe es por naturaleza y tradición un pueblo festivo. Su gente es amable, cordial, abierta... y, sobre todo, divertida. No te lo pierdas.

Aquí tienes su calendario de fiestas:

- **San Antón.** El 17 de enero
- **Santa Agueda.** A primeros de febrero.
- **Carnavales.** 3ª semana de febrero
- **Fiesta de los quintos/as.** A mediados de marzo.
- **Semana Santa.** La Cofradía de la Piedad, realiza el Miércoles Santo el "Vía crucis Aragones". El Jueves Santo, a las 24 horas, la llamada "Rompida de la hora". El viernes Santo la "Procesión de la Piedad". El domingo y el lunes de Pascua se celebra en el campo.
- **San Cristóbal.** Patrono de los chóferes. El 10 de julio en el parque de la ermita.

- **Fiestas Mayores de San Bartolomé.** Del 23 al 27 de agosto, se celebran sus fiestas mayores en honor a San Bartolomé y la Virgen de Dos Aguas.

Con el repique de campanas y el chupinazo se da comienzo a cuatro días frenéticos. Fiestas populares dónde las haya.

- **Día de la Virgen.** El primer domingo de septiembre.

- **San Miguel.** Se celebra del 29 de Septiembre

- **"La Castañada".** Noche del 31 de octubre.

- **Fiesta de la Matanza.** Se celebra el puente de la Constitución, con la matanza de cerdo. El día en cuestión, se desayuna con "barreja" (anís y coñac) y pastas, se sacrifican los cerdos y se almuerza con "sang i seva" (sangre y cebolla) y pan. Ya para la comida se asa a la brasa la carne de los cerdos.

Patrimonio Histórico

La Gastronomia

- Bar- Restaurant Frontó: Tapes variades y saboros menjar casolà.
- Pa y pastes variades pròpies a les dues fleques locals.
- Oli, vins i olives I molí de Luis Freixa i a la Cooperativa agrícola San Miquel.
- Carns de criança pròpia i embotits a les tres carnisseries locals.
- Peix fresc del dia a les dues peixateries Catalán i Rosa Mari.

L'Esport

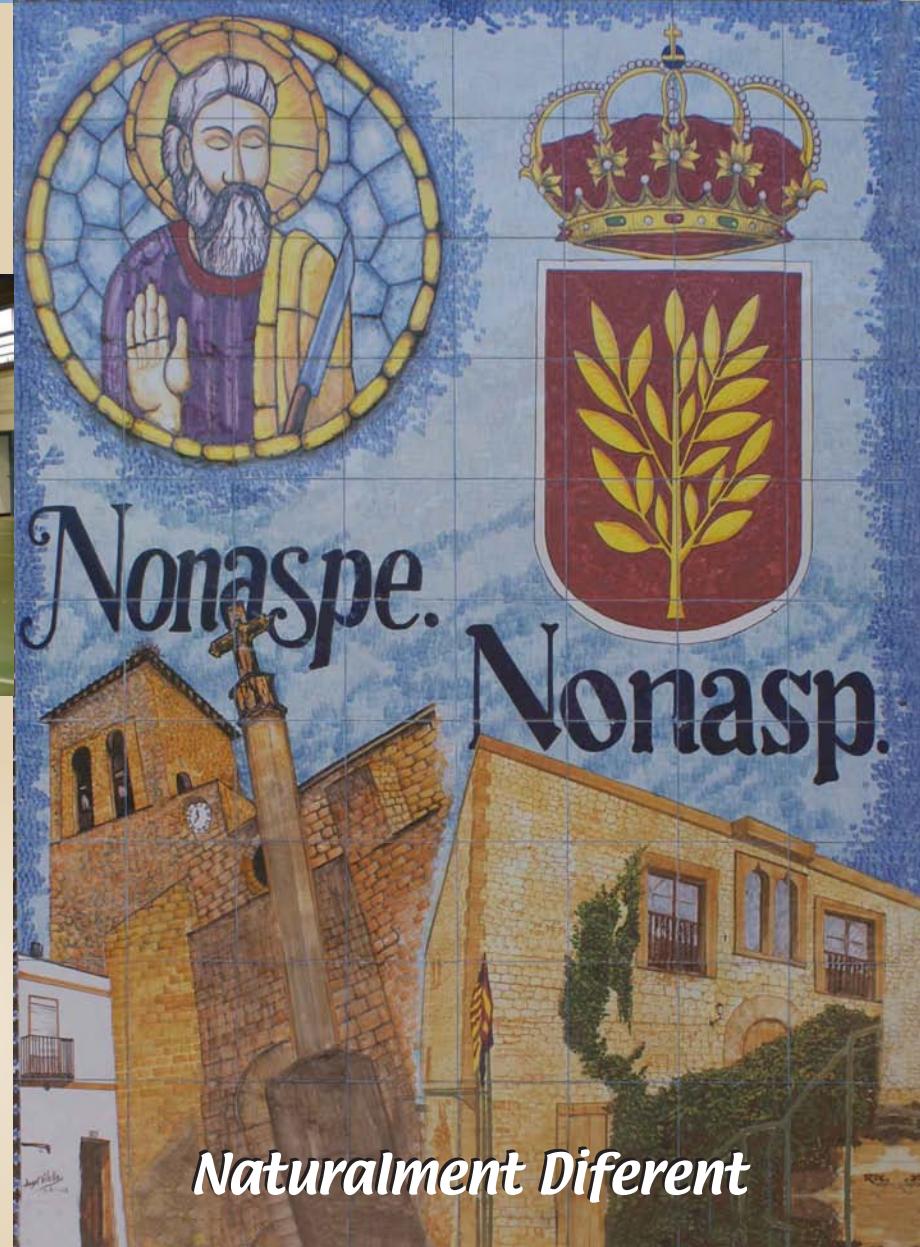
Nonasp disposa d'un complex esportiu envejable:

Pavelló municipal (pista poliesportiva, gimnàs, etc ...), piscinas, pista de tennis, frontó, camp de futbol i camp de petanca. Tot això situat dins d'un mateix recinte.

També, donades les condicions geogràfiques del terme, es poden realitzar activitats esportives per gaudir de la natura: caça, pesca, senderisme, rutes-mountain bike

La seva situació

La Història

No existeixen documents fins al 1133. Anteriorment se suposa que hi van haver petits assentaments, ja que hi ha restes d'ells en les proximitats del poble. La seua historia gira al voltant del seu castell. Al 1133, Alfons I "El Batallador", va conquerir Mequinensa i junt amb ella la zona on es situa Nonasp. Perdut després de la derrota del Batallador a Fraga, Alfons II va tornar a conquerir Nonasp entre el 1167-68, i ho va cedir (juntament amb el seu castell) al seu capdavanter

Jimeno d' Artusella. Donat a l'Ordre del Temple va passar a dependre del Castell de Miravet des del 1248. Després de la dissolució de l'Ordre, al voltant del 1308, la vila va passar a mans hospitalàries. I d'ells va dependre fins a la desamortització de Madoz al segle XIX. Al 1648 els francesos prenen Nonasp i cremen els documents. Al 1681 la vila pateix de nou l'incendi per part de l'exèrcit francès. Al segle XIX és sacsejada per les Guerres Carlistes. De la tercera guerra en queda una torre fortí de senyals òptiques, coneguda amb el nom del "Castellet de Faió".

L'Entorn Natural

Nonasp gaudeix d'un acollidor paisatge. Els rius transcorren nets i clars, conservant així la gran riquesa faunística (tortugues, crancs, carpes, luços de riu ...). També aus migratòries (cigonyes, abelleroles, pit-roigs ...), al costat de les autòctones (voltors, àguiles, ànecs ...).

Llocs d'especial interès:

Parc de l'Ermita: A 1 km. de la vila, al costat de l'Ermita. Parc enjardinat amb pinyeres centenàries. També una pineda, oliveres i oms centenaris. Paratge declarat LIC de la Xarxa Natura 2000.

Rutes senderistes:

1. "Matarranya"

Des de Nonasp fins a la desembocadura a l'Ebre. Camí rural que uneix les localitats de Faió i Nonasp, seguint el Ilit del riu Matarranya. Distància 15 Km. Dificultat: Baixa. Senyalitzada.

2. "Algars":

De Nonasp a Pinyeres. El recorregut transcorre paral·lel al riu Algars, tan important per la seva flora i fauna com per la seua conservació, que ha merescut, al costat del Matarranya, ser considerat LIC. Distància: 16 km. Dificultat: Baixa. Senyalitzada.

Colònies de voltors: Al curs del riu Matarranya, i a les seues revoltes escarpades, hi han dues buitreres, una a la partida anomenada "Rives", l'altra a la partida "Llentic".

El Patrimoni

Castell/Casa Consistorial.

Apareix documentat per primera vegada al 1133, durant la conquesta cristiana. Va ser reconstruït al voltant del 1409. Rehabilitat al 1988 s'usa com a Casa Consistorial.

Església de Sant Bartomeu.

Església parroquial. La construcció es remunta a l'any 1300. D'estil gòtic és considerada de les més antigues de la comarca, conservant la façana romànica.

Ermita de la Mare de Déu de Dos Aigües.

Temple d'una sola nau, amb volta de mig canó i guixeries barroques. Data de principis del segle XIX. Al 1859 es van construir les dependències adossades, i al 1985, una àmplia galeria d'arcs, a manera de porxos. Des del 2008 llueix a l'altar un meravellós retaule.

Museu etnològic.

Creat per l'associació "Amics de Nonasp", que s'ha dedicat a recuperar i restaurar part del llegat comú de les costums i forma de vida del nostres avantpassats.

Nucli antic.

Situat al voltant de l'Església i del Castell, trobem una sèrie de carrers estrets, amb cases fetes amb pedra de cadirat i portals realment atractius.

Castellet de Faió.

Torre òptica de finals del segle XIX, construïda durant el desenvolupament de la Tercera Guerra Carlina. Semiderruïdes, està en projecte de restauració.

El Calendari Festiu

Nonasp és per naturalesa i tradició un poble festiu. La seva gent és amable, cordial, oberta ... i, sobretot, divertida. Els dies festius són els següents:

- **Sant Antoni:** El 17 de gener
- **Santa Agueda:** a primers de febrer
- **Carnavals:** 3ª setmana de febrer
- **Festa De Les Quintes/OS:** 3ª setmana de març
- **Setmana Santa:** La Confraria la Pietat, realitza el Dimecres Sant el "Vía crucis Aragonés". El Dijous Sant, a les 24 hores, l'anomenada "trencà de l'hora". El Divendres Sant la "Processó de la Pietat". I el diumenge i el dilluns de Pasqua es celebra al camp.
- **San Cristòfol:** Patró del xòfers, es celebra el 10 de juliol al Parc de l'Ermita.

- **Festes Majors De San Portomeu:** Del 23 al 27 d'agost, en honor a Sant Portomeu i la Mare de Déu de Dues Aigües. Amb el repic de campanes i el "Chupinazo" comencen els quatre dies frenètics.

Dia De La Mare De Déu: El Primer Diumenge De Setembre.

- **San Miquel:** El 29 de setembre, amb cucanyes per als més petits. **"La Castanyada":** Nit del 31 d'octubre.

- **Festa De La Matança:** Es celebra el pont de la Constitució, amb la matança dels porcs. El dia en questió, es desdejuna amb "barreja" (anís i conyac) i pastes, es sacrificen els porcs i s'esmorza amb "sang i seba" i pa. Ja per al dinar es cou a la brasa la carn dels porcs.

